

Hadohlavec skvrnitý (Channa argus)

České jméno: Hadohlavec skvrnitý

Anglické jméno: Northern snakehead

Čeleď: Channidae

Obr 1: Hadohlavec skvrnitý. Foto: USGS

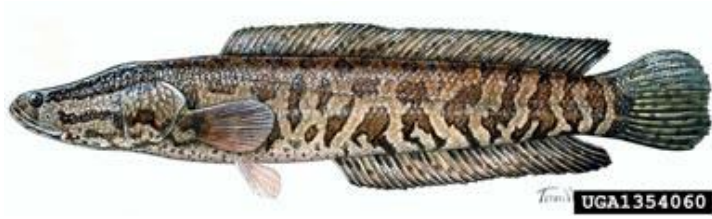
Původ: Východní Čína, jihovýchodní Rusko a Korea.

Sekundární rozšíření: Jako akvarijní a chovný druh byl introdukován v Japonsku na začátku 20. století, kde se rozšířil do volné přírody, v bývalém Sovětském svazu (1949–1950 neúspěšná introdukce) a USA (první odchyt ve volné přírodě roku 1997). Ve střední Asii a východní části USA jsou hlášeny výskyty druhu ve volné přírodě. V USA je již považován za nebezpečný invazní druh. Snaha o introdukci v ČR (Křivoklátsko, pokusné tůň u Čelákovic) v letech 1949–1964 byla neúspěšná, nicméně závěrem bylo, že hadohlavec u nás může být aklimatizován. V Německu proběhl pokus o introdukci roku 1996. V současné době nejsou zprávy o výskytu tohoto druhu v Evropě ve volné přírodě.

Rozšíření v ČR: Není znám výskyt ve volné přírodě.

Cesty zavlečení: Únik z chovů či úmyslně vypuštění do vodních toků.

Popis: Jedná se o dravou sladkovodní paprskoploutvou rybu, dorůstá délky až 85 cm, u některých exemplářů byla hlášena délka až 1,5 m. Má dlouhé torpédovité tělo, které se směrem k ocasu zužuje. Tělo je hnědavé s tmavými skvrnami. Má malou, poněkud zploštělou hlavu. Velká tlama obsahuje drobné ostré zuby a navíc několik větších, tzv. psích zubů v dolní i horní čelisti. Dlouhá hřbetní ploutev má 49 - 50 paprsků, taktéž protáhlá řitní ploutev jich má 31 - 32, obě tyto ploutve jsou tmavší. Břišní ploutev začíná pod čtvrtým hřbetním paprskem a prsní ploutev přesahuje ploutev břišní. Obě tyto ploutve jsou světlejší. Ocasní ploutev je zkrácená. Hadohlavci jsou schopni hybridizace, vytváří tak populace, které mohou být barevně odlišné. Druh vykazuje pohlavní dimorfismus, samci bývají větší, tmavěji zbarvení a mají širší hlavu a vyšší hřbetní ploutev. Hadohlavec dokáže žít v extrémních podmínkách, např. při kyslíkovém deficitu, v rozmezí teplot 0 - 30°C. Rychle se množí a je tak v akvakultuře východní Asie hojně vysazován.

Obr 2: Náčrt hadohlavce. Susan Trammell

Obr 3: Typické psí zuby. Foto: Gabby Comisso

Možnosti záměny: Záměna je možná s blízkými příbuznými druhy stejného rodu, např. hadohlavcem *Channa maculata*. Oba druhy mají na ocasní ploutvi tmavé skvrny, *Ch. maculata* má nejvýraznější skvrnu ve tvaru tyčinky a má světlé ohraničení, zatímco skvrna u hadohlavce skvrnitého má nepravidelný tvar a chybí světlé ohraničení. Záměna může nastat také se severoamerickým kaprounem obecným (*Amia calva*). Ten má ale krátkou řitní ploutev a břišní ploutev je umístěna více vzadu. Samci a juvenilní jedinci mají navíc u báze ocasní ploutve viditelnou tmavou skvrnu. Vzhledem podobný může být i domácí druh mník jednovousý (*Lota lota*), který má ale jeden nápadný vous na spodním rtu a dvojitou hřbetní ploutev. Také domácí druh, úhoř říční (*Anguilla anguilla*) má hadovité tělo, ale nemá břišní ploutev. Hřbetní, řitní a ocasní ploutve splývají a jeví se jako jeden ploutevní lem.

Obr 3: kaproun obecný, nahoře samec, dole samice

Obr 4: mník jednovousý

Riziko: Hadohlavec skvrnitý je dravá ryba, která představuje riziko jako predátor pro původní evropské druhy nebo jako potravní konkurent pro naše dravé druhy ryb. Je také přenašečem řady nemocí, např. bakterií *Aeromonas hydrophila* a *veronii*, které mohou být přenosné i na člověka. V některých oblastech svého přirozeného výskytu je navíc také považována za expandující druh.

Likvidace: Při chemické likvidaci se používají některé druhy piscicidů (pesticidy určené k likvidaci ryb). Metoda byla vyzkoušena v Anglii na střevliče východní (*Pseudorasbora parva*), byla velmi nákladná a dala se využít pouze na malé stojaté vodní plochy. Aplikace piscicidů v ČR je zakázána, zejména z důvodu ohrožení necílových skupin vodních organismů. Na větších vodních plochách se využívá přímý odlov. Nejúčinnější je elektrický rybolov, který má nejmenší negativní dopad na necílové skupiny vodních živočichů. Dále lze využít různé typy sítí, jako jsou nevody či vězence.

Zdroje:

<https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.89026>

<https://pubs.usgs.gov/circ/2004/1251/report.pdf> str. 45-52

<https://easin.jrc.ec.europa.eu/spexplorer/species/factsheet/R03330>

https://nas.er.usgs.gov/queries/greatlakes/FactSheet.aspx?Species_ID=2265&Potential=Y&Type=2

<https://waves-vagues.dfo-mpo.gc.ca/Library/325139.pdf>

Britton, J.R., Brazier, M., Davies, G.D. & Chare, S.I. (2008). Case studies on eradicating the Asiatic cyprinid topmouth gudgeon *Pseudorasbora parva* from fishing lakes in England to prevent their riverine dispersal. *Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems* 18, 867–876.

Mueller, G.A. (2005). Predatory fish removal and native fish recovery in the Colorado River main stem: what have we learned? *Fisheries* 30(9), 10–19.

Savior, T., (2016). Angler Perception and Population Dynamics of the Invasive Northern Snakehead (*Channa argus*) in the Potomac River & Tributaries. Thesis submitted in partial fulfillment of the requirements of the Gemstone Program University of Maryland 2016, Maryland, USA

Obr. 1: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Northern_snakehead.jpg [12. 2. 2025]

Obr. 2: <https://www.invasive.org/browse/detail.cfm?imgnum=1354060> [12. 2. 2025]

Obr. 3: <https://portal.ct.gov/deep/fishing/freshwater/freshwater-fishes-of-connecticut/bowfin> [12. 2. 2025]

Obr. 4: <https://www.chytej.cz/atlas-ryb/mnik-jednovousy/> [13. 2. 2025]

Obr. 5: <https://www.rybaribechyne.cz/atlas-ryb/mnik-jednovousy/> [13. 2. 2025]